

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars förenings medlemstidning

Nr 3 Oktober 2012

Sid 8-12 Nordisk tolkkonferens på Färöarna

sid 14-17 | Tolksverige
for dummies

sid 17 | Aktiv lokalförening
i Stockholm

sid 18 | Monica Hermanssons
stipendium utdelat

Tillsammans är vi starka!

Det spelar ingen roll var vi arbetar i vårt avlånga land. Det spelar heller ingen roll om vi arbetar som frilans, arvoderad, på privat bolag eller på tolkcentral. Det är inte var vi arbetar eller vilken typ av anställning vi har som gör att vi kan påverka och skapa förändringar. Det är att vi gör det tillsammans som har någon betydelse! Det är känslan vi har än mer efter att ha fått förtroendet som vice ordförande och ledamot i STTFs styrelse. Men vad är det då vi vill påverka och skapa förändring kring? Nedan beskrivs ett axplock av det vi arbetar för inom STTF och vi tror att Ni är fler "därute" som vill vara med och arbeta för vår förening vilket innebär att arbeta för en yrkesmässig och ansvars-kännande samt välutbildad tolkkår.

Det vi i styrelsen arbetar för/har fokus på just nu är:

- Tolktjänstutredningen. STTF har kontakt med Tarja Birkoff på Socialdepartementet.
- Aktuella upphandlingar kring tolktjänster. STTF arbetar bl. a för att etablera samarbete med brukarorganisationer och tolkföretag gällande upphandlingarna.
- Ett framtida kansli! Kan Socialstyrelsen hjälpa oss med detta? Kontakt är tagen.
- Arbete med årsmöte 2013
- Fortbildning för alla. STTF arbetar för att alla tolkar ska kunna delta på fortbildnings-dagar oavsett anställningsform.
- Tolktrycket. STTF Saknar fortfarande en redaktion vilket innebär att styrelsen ägnar mycket tid för arbetet med tidningen.
- Arbetar för att upprätta ett nationellt register över hur många teckenspråks och teckenspråks-och dövblindtolkar som finns i Sverige, för att på så sätt säkra att det enbart är utbildade tolkar som anlitas för att utföra tolkuppdrag, ett led i vårt arbete att försöka kvalitetssäkra vårt yrke.
- Tolkars arbetsmiljö. En uppföljning ska göras utifrån den enkät som gjordes på årsmötet 2012.
- Arbetar för att vara "En tankesmedja till arbetsgivare och fackförbund". STTF har bl. a blivit inbjudna av facklig organisation för att delge vår yrkeskårs erfarenheter och åsikter.

Vad vill Du försöka skapa förändring kring?

Tveka inte – kontakta oss så berättar vi mer!

Ju fler vi är desto starkare blir vi!!

Gwen Birgell
Ledamot

Anette Åsén
Vice ordförande

Tolktrycket -2- På omslaget, två av Färöarnas tre tolkar; Edny Poulsen och Eyðgunn Hansen. Foto: Gunvor Svensson

STYRELSEN

Ordförande

Camilla Eurenus
camilla.eurenus@sttf.nu

Kassör

Tina Karlsson
tina@aol.se

Vice ordförande

Gwen Birgell
gwen.birgell@sttf.nu

IT-ansvarig

Märta Bergström
marta.bergstrom@sttf.nu

Sekreterare

Evelina Alenäs
evelina.alenas@sttf.nu

Ledamöter

Ivar Västhed
ivar.vasthed@orebroll.se

Anette Åsén

anette.asen@sttf.nu

REDAKTION

Ansvarig utgivare

Camilla Eurenus

Förbehåll

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända bidrag.

Layout

Stefan Coster

Bankgiro 785-7204

Hemsida w3.sttf.nu

Adress

STTF
c/o Camilla Eurenus
Murargatan 15
754 37 Uppsala

Webmaster

Märta Bergström
marta.bergstrom@sttf.nu

Material skickas till

tolktrycket@hotmail.com

Annonspriser

1/1-sida 3.750 kr
2/3-sida 2.800 kr
1/2-sida 2.350 kr
1/3-sida 1.700 kr
1/4-sida 1400 kr
1/8-sida 950 kr

Medlemsavgifter

Aktiva 350 kr
Stödjande 175 kr
Organisation 500 kr
Prenumeration 350 kr

25% påslag på ordinarie annonspris vid annonsering på tidningens baksida.

Annonser på hemsidan 250 kr per vecka
Expeditionsavgift 25 kr tillkommer.

Nummer sedan start: 78

Styrelsenytt

Fredagen 31 maj samlades styrelsen för ett två dagar långt möte i Stockholm. Första dagen höll vi till i en lokal på TAM-arkiv i Alvik. TAM-arkiv är det ställe där vi arkiverar allt vårt material såsom protokoll, skrivelser, böcker, foton och liknande.

Utav arkivets 7000 hyllmeter hade vi cirka fyra meter till vårt förfogande och här fanns mycket spännande läsning för den som är intresserad av STTF:s historia. Alla SACO- och TCO-anslutna förbund och yrkesföreningar får arkivera sitt material här och syftet med det är att bevara materialet för eftervärlden och att tillgängliggöra det för forskare och andra som är intresserade.

Under mötets två dagar behandlade vi många frågor, stora som små. Det löpande arbetet med Tolkstrycket och våra internationella samarbeten med Nordic Seminar, Efsli och Wasli är stående punkter på dagordningen.

Tolktjänstutredningen har vi under bevakning och årsmötet 2013 har vi börjat planera. Den stora frågan för STTF just nu är upphandlingen i Stockholm där vi som yrkesförening är djupt oroade över vilka konsekvenser den kan komma att få. Vi arbetar vidare för möjligheten att STTF i framtiden ska kunna ha ett eget kansli och vi ska, genom att skriva avsiktsförklaringar om samarbete, utöka vårt samarbete med bland andra SDR.

Mötet fortsatte på fredagskvällen och hela lördagen ute hos Gwen på Ingarö. Vi avslutade mötet cirka fem minuter innan vi, med andan i halsen, kastade oss i väg till bussarna in mot stan och våra väntande tåg. Kanske

borde vi ha lagt en kvart mindre på frukosten men när Gwen spelar ut hela sitt amerikanska register och bjuder på bacon, äggröra, pancakes med lönnsirap, korb, stekt potatis, färska bär och gott kaffe – ja då är det lätt att glömma bort mötesdisciplinen för en stund.

Ingen styrelse kan göra allt men vi sju är överens om att vi verkligen vill göra ett avtryck. Vi har därför valt att formulera en slags vision för vad just denna styrelse ska ha gjort, innan vi lämnar vårt uppdrag:

”STTF är en tankesmedja för arbetsgivare och tolkar.

Denna styrelses vision är att skapa en trygg förening som syns på många ställen. Vi vill arbeta mer specifikt kring tolkarnas arbetsvillkor vilket vi gör genom att aktivt arbeta med de upphandlingar som görs, samt Tolktjänstutredningen. Vår strävan är att sammanställa ett nationellt register över vilka teckenspråks- och dövblindtolkar som finns i landet. Detta för att säkra att det enbart är utbildade teckenspråks- och dövblindtolkar som anlitas att utföra tolkupdrag, vilket är en kvalitetssäkring av vårt yrke. Vi vill ha ett utökat samarbete med brukarorganisationerna i bl.a. dessa frågor.”

Vi jobbar hårt och lägger ner mycket tid på detta arbete – och det hoppas vi att ni medlemmar ska märka! STTF består dock inte bara av en styrelse. Vi ser gärna att ni medlemmar hjälper oss och föreningen. Hör av er!

Styrelsen gm. Evelina Alenäs

Styrelsen har sitt nästa telefonmöte den 15:e oktober.

Har du någon viktig fråga som vi bör ta upp? Hör i så fall av dig till sekreterare Evelina, evelina.alenas@sttf.nu, så kommer din punkt upp på dagordningen.

Vi har redan börjat planera nästa årsmöte.

Det kommer att hållas på Nordiska folkhögskolan i Kungälv, helgen 8-9 juni. Vi hoppas på bra uppslutning och ett bra engagemang inför årsmötet. Är du intresserad av att vara med i arbetsgruppen? Kontakta i så fall styrelsen. Idéer och tips mottages tacksamt! Mer information följer i kommande nummer av Tolkstrycket.

Vi ses i Kungälv!

Fortbildning i Örebro...

Med en känsla av förväntan trängdes jag och mina kollegor i tolkcentralens näst största rum. Det var tid för fortbildning inom dövblindtolkning och kvällens tema var syn. Dessa återkommande och uppskattade kvällar som belyser frågor inom ett av de mer komplicerade tolkningsområdena infördes av vår eminenta utbildningssamordnare, Kicki.

Frågor som hur de med dövblindhet vill få sin tolkning levererad, vad måste vi som tolkar tänka på och om man tolkar "rätt" saker är ständigt återkommande inom vårt yrke. Kommunikation är A och O i det nära samarbetet mellan brukare och tolk, en nödvändighet för att leverera en så bra tolkning som möjligt. Men ibland finns det frågor man vill lyfta med sina kollegor. Till exempel, kan jag säga att Anna har gått upp minst 20 kg om jag har en brukare med tydligt tal? Hur reagerar Anna?

Kvällen började dock inte där, den började med att Moa Wahlqvist, som är doktorand vid Universitetet, redovisade delar av hennes nuvarande forskning. Jag ska inte gå djupare på det då hon har skrivit en egen artikel i detta nummer om sin forskning.

Vi tolkar fick i alla fall en genomgång över de olika sjukdomsbilderna vid de tre olika typerna av Ushers syndrom, vilka symptom de har och den väntade utgången av sjukdomen. Moa presenterade även resultaten av en ny enkät som visade på det generella måendet hos personer med Ushers syndrom typ 2, en mycket intressant studie som det ska bli spännande att se vilka resultat som de kommer komma fram till. Man kunde se tydliga diskrepanser om man jämförde med den övriga befolkningen redan i detta grundläggande stadiet.

Det kändes som det bara var några minuter in i föreläsningen, men Moa hade pratat över en timme när det var tid för fika. Men tro inte att man sitter lugnt och smuttar på sin kaffekopp - nej - diskussionsvägorna gick höga runt fikaborden och ämnet som avhandlades var syntolkning.

När vi avnjutit vår smörgås parades vi ihop och fick göra lite syntolkningsövningar. Det är inte lätt att lista ut vilken kollega som beskrivs på teckenspråk utifrån hur kollegan ser ut! Vem är det som är ganska lång, men inte lång, smal, långt mörkt hår och är lite sminkad? Det passar in på närmare en fjärdedel av mina kollegor. Men så kom det där lilla avslöjandet, detaljen som gjorde att jag kunde urskilja vilken kollega det var som beskrevs.

Vi talade även om svårigheterna med att hinna med att syntolka. Det är ofta det sociala i syntolkningen som våra brukare efterfrågar och det är det som är svårast att hinna med. Att säga att Anna nu gått på toa 7 gånger den senaste timmen eller att Anders minsann tog 3 bullar vid kabbordet ska klämmas in samtidigt som föreläsaren maler på där framme. Om igen är kommunikation med brukaren A och O, samt ett gott minne hos tolken. Om det är något speciellt finns alltid möjligheten att syntolka det senare, kanske när Anna är utom hörhåll eller när föreläsaren tar en klunk vatten.

Att tolka saker som vi tycker är självklara är även det viktigt. Men det är det svåraste för oss, för att se det som är självklart är inte så lätt. Vi vet kanske att Anna känner Anders, men vet vi om någon har tolkat till henne att Anders har rakat av det långa håret? Personligen har jag kanske träffat Anders flera gånger efter att han rakat sig och tänker därför inte på det, men vet Anna det?

Som vanligt väckte denna kväll mer frågor än den besvarade, men det gör inte så mycket. Att ämnet syntolkning hålls levande hos oss tolkar är viktigt, att vi aldrig vilar i att vi vet precis vad vår brukare vill ha och inte erbjuder något annat.

Tess Ekblad

... och i Västerbotten

*"Mitt språks gränser betyder min världs gränser."
Wittgenstein 1992*

En härlig vårdag i april bjöd Tolkcentralen in tolkar verksamma i Västerbotten för en fortbildningsdag kring temat "Språksvårigheter och dövhet". Som föreläsare hade vi bjudit in Carin Roos, lektor i specialpedagogik vid Karlstads universitet. Hon har arbetat som

speciallärare för barn med hörselnedsättning eller dövhet i nästan 30 år. Hon har doktorerat med en avhandling om döva barns läs- och skrivlärande. Nu forskar hon om teckenspråkiga barn men också om andra specialpedagogiska frågor.

Syftet med dagen var att få möjlighet att diskutera dilemman som vi tolkar ställs inför när vi tolkar till brukare som har språkliga svårigheter. Carin inledde med att berätta om vad det finns för forskning, både här i Sverige och i andra länder, kring flerspråkiga döva och barn med språksvårigheter och hörselnedsättning/dövhet. Som utgångspunkt diskuterade vi språk och kommunikation, och vad som händer i den språkliga interaktionen.

Efter Carins föreläsning hade vi utrymme att föra diskussionerna vidare i smågrupper. Vi funderade mycket kring dyslexi hos döva. Hur kan vi anpassa vår tolkning? Och hur tolkar vi till barn med CI? Vems är ansvaret att språknivån är korrekt? Som tolkar borde vi ha rätt att få veta mer om brukarens språknivå, men hur fungerar det rent praktiskt? Vem vet det? Kanske hörselhabiliteringen har mer information och kunskap, men då blir det ofta problem med sekretessen.

En annan diskussion handlade om att tolka "papegojprat". Vi konstaterade att vi bör signalera det på något sätt, och att akta oss från att "försköna" språket. Dessutom måste vi i vissa situationer tolka just det vi ser, trots att vi är skolade i att tolkningen ska ha sammanhang, låta logiskt osv. I vissa situationer kan det även vara lämpligt att prata med den hörande parten efter uppdraget, känslan kan finnas kvar av att något blev otydligt.

Hela dagen var oerhört givande men vi kände nog alla att vi bara skrapade på ytan. Vi skulle gärna se fördjupningar inom flera specifika områden t ex CI-barn, dyslexi, flerspråkiga döva.

Jenny Sahlberg
Tolkcentralen i Västerbotten

... och på andra ställen i landet?

Här kunde just din arbetsplats fått in en liten rad om vad ni gjort eller deltagit i. Tolktrycket är alla medlemmars tidning vilket innebär att du som läser detta är mer än välkommen att skicka in ditt bidrag. Det kan vara som de två artiklarna ovan respektive intill, där två tolkcentraler berättar om sitt fortbildningsarbete. Men kanske har ni börjat arbeta på ett nytt sätt? Kanske har Du en åsikt om upphandlingen i just ditt landsting? Kanske har du en åsikt om våra lokalavdelningars arbete?

Tolktrycket fungerar som bäst när medlemmar dels informerar, dels debatterar om saker som rör oss i vårt yrke. Välkommen med ditt bidrag!

tolktrycket@hotmail.com

Auskultation på Örebro tolkcentral

Så blev det då dags för årets första elev! Det blev en speciallösning på tolkcentralen Örebro för att ta emot så många elever från Härnösand som möjligt. Fyra auskultanter skulle komma under fyra veckor, de fick en vecka vardera.

Först ut var Pernilla Westin som skulle få mig, Tina Karlsson, som handledare. Mina förväntningar som handledare är alltid höga under praktikveckor. Som tolk/handledare är det mycket utvecklande att få elevens aspekter på både språk, situation och inte minst placering.

Så kom vi till sista dagen på praktiken då vi satte oss på avslutningsfika och pratade allmänt kring veckan gått. Givetvis var veckan fylld av samtal kring allt mellan himmel och jord.

Här kommer de övergripande delarna som elev respektive handledare har upplevt under veckan.

Handledare:

Innan själva veckan startade hade jag och Pernilla kontakt via telefon och sms. En mycket vetgirig tjej fick jag snart veta att jag skulle få, vilket gjorde mig glad. Mina förväntningar kanske skulle komma att uppfyllas! Från skolan får man som elev veta att man ska ut och lära sig stå på egna ben, som t.ex. att hitta fram till uppdrag själv. Pernilla ville förbereda sig på bästa sätt och frågade redan innan ankomst till Örebro var första uppdraget skulle komma att bli. Som handledare känns det svårt att säga att vi avvaktar med det till första dagen eftersom man vet att eleven vill göra detta för att göra "rätt". Men det löstes på ett utmärkt sätt!

Redan första dagen hade Pernilla tagit sig runt i Örebro och kollat in staden för att ha ett hum om hur hon skulle kunna hitta under veckan. Bra, med tanke på förberedelse!

Min uppgift som handledare för en auskulterande elev är att visa vår vardag. Här i Örebro har vi en vardag som kanske inte ser lika ut som för resterande delar av tolksverige. Här går vi på schema som varierar oerhört

från person till person och innefattar tider från 7-22.

Mycket för att anpassa oss efter tider där uppdrag finns.

Min elev fick därför börja veckan kl.12 och ha kvällsuppdrag då jag inte arbetade dagtid. Planeringen av schemat gjordes på söndagen innan eleven kom eftersom det var min arbetsdag den söndagen.

Det skulle visa sig bli en fantastiskt bra vecka med varierande uppdrag utan minsta ansträngning. Just inget uppdrag blev heller inställt!

Tack vare många fina kollegor som hjälpte till att ta med elev när jag själv var förhindrad blev veckan toppen!

Det man som tolk vill är ju att ge eleven så mycket av våra olika uppdrag som möjligt men som inte alltid är genomförbart. Så GRATTIS Pernilla du fick en näst intill perfekt vecka!

Som en bonus får eleverna också hela Visukalveckorna, med FAME föreställning och mängder av teckenspråkiga aktiviteter runt om i Örebro. Lycka!

Min tid som handledare denna vecka var bara en fröjd. Jag har haft en diskussionssugen elev som har ställt många frågor, kommit med egna funderingar och som verkligen har känt sig för.

Elev:

Innan veckan började hade tankarna redan börjat hopa sig. Hur skulle det gå att hitta i en större stad än där man är uppvuxen? Vad händer om jag åker fel? Hur ska det bli under praktiken? Som sagt frågorna och tankarna var många.

Väl på plats fick jag som elev en presentationsrunda på tolkcentralen och information kring hur elevarbetet ser ut på arbetsplatsen. Därefter lyftes både elevens och handledarens förväntningar på perioden, sekretesspapper skrevs på och annat praktiskt löstes. Jag fick en

mapp med kartor och annat informations material kring Örebro så som cykelkartor och andra bra-att-ha saker. Sedan började veckan direkt med cykeltur mot första uppdraget på fältet.

Allt var spännande att se! Hela veckan gav mig otroligt mycket kring personlig utveckling och självklart hur tolkyrket ser ut i allmänhet.

Hur jobbar tolkar? Hur hittar tolken lösningar på olika svåra svenska uttryck? Hur ser manlig respektive kvinnlig tolkning ut? Ser tolkning annorlunda ut beroende på när man utbildat sig? Varför hjälpte mig inte handledaren att vara med och kolla färdväg? Vi har pratat kring mycket under veckan.

Efter en vecka såg verkligheten redan annorlunda ut. Man kunde känna att, jag klarar det här! Det är ingen fara, det löser sig alltid! Alla saker jag oroat mig för innan praktiken känns inte alls på samma sätt längre. Jag känner mig mer stresstålig eftersom jag nu vet att jag kan hitta rätt adress själv och skulle jag åka fel så är det inte hela världen.

Jag har lärt mig att andas - alltså ta det lugnt, för jag har förstått att det löser sig alltid. Att få känslan av att klara sig själv och stå på egna ben är utvecklande.

Jag har fått se verkligheten utanför skolan, alltså hur yrket ser ut och hur det ser ut och kunna jämföra det med de ramar vi lär oss på skolan.

Att vara ute med många olika tolkar har varit utvecklande eftersom man får se många olika personer

utföra tolkning. När jag fått vara ute med andra tolkar har jag kunna bolla tankar även med dem och på så sätt utvecklar man sig mycket också.

Alla har varit så öppna och trevliga mot mig som elev och auskultationen har varit mer än toppen!

Jag hade även tur att få besöka Örebro när visukalveckorna har startat. Jag besökte Fame som var helt magiskt bra! All eloge och beröm till alla er som jobbat med denna musikal!

För den som vill läsa mer om hur det är att studera till teckenspråk/dövblindtolk och våra tankar och funderingar så har vi på Härnösands Folkhögskola en egen blogg där man kan läsa om våra tankar och frustrationer! Gå gärna in och läs!

Härnösandsselevernans blogg: <http://blogg.hfs.se/tsptolk>

**Tina och Pernilla
Auskultation v. 19**

Senaste nytt kring bildtelefonin

2012-07-19 Förvaltningsrätten i Stockholm ger PTS rätt mot Verbaldigitalius

Förvaltningsrätten meddelar dom den 2012-07-19.

Verbaldigitalius talan vinner ej bifall. Förlängningsavtalet mellan Örebro tolkcentral och PTS är giltigt.

Verbaldigitalius har tre veckor från dom på sig att överklaga. Per den 2012-08-01 hade ingen överprövning inkommit.

Verbaldigitalius har senare överprövat Förvaltningsrättens dom, men har inte fått prövningstillstånd.

Parallellt pågår processen fortfarande i förvaltningsrätten i Karlstad om Örebro Läns Lansting får delta i upphandlingar.

Detta har hänt

Under våren 2011 gjordes en ny upphandling av PTS (Post och Telestyrelsen) för drift av bildtelefoni. Två intressenter lämnade anbud. Örebro tolkcentral och Företaget Verbal Digitalius med TSP AB som underleverantör av alla tolktjänster. PTS valde att utse VerbalDigitalius till ny leverantör.

Tolkcentralen överklagade beslutet till förvaltningsrätten då man menade att Verbaldigitalius inte uppfyllde upphandlingsunderlagets samtliga ”skallkrav”. Flera rättsprocesser har nu pågått i snart 1 år allt sedan dess. Mer om detta går att läsa i förra numret av Tolktrycket.

Nordisk tolkkonferens på Färöarna

Fick möjligheten att åka till Färöarna för att delta på nordisk tolkkonferens. Självklart så lockade den unika platsen men min kollega Katarina Mårtensson skulle föreläsa, vare sig hon ville eller inte så tänkte jag ställa upp som moralsikt stöd!

Landade på ön Vagar och färdades med buss till konferensanläggningen i Gjógv, en fantastisk natur uppenbarade sig längs hela vägen i 2 timmar, kände mig alldeles lycklig över att få uppleva den karga men på en gång så vackra, stillsamma natur. Trots att det var intensivt program så var konferensen en dag mer än vad det brukar vara, så en hel eftermiddag gick vi uppför bergen, hälsade på fåren och tittade på lunefåglarna, så vi fick uppleva naturen inte bara från bussfönstret.

Edny och Eydunn, de två teckenspråkstolkarna på Färöarna, hälsade oss välkomna och var ärligt glada och stolta över att 50 st kollegor samlats, de trodde det var första och enda gången som så många teckenspråkstolkar anträdde ön samtidigt. De två servade ca 35 st döva tolkanvändare, landet har en folkmängd på ca 40 000 och ca 70 000 får!

De föreläsningar vi fick möjlighet att lyssna på var många, tänkte här återge en kort version ur ett personligt perspektiv:

Camilla Warnicke pratade om sitt projekt och sin forskning, The Video Relay Service, där tolk, döv och hörande befinner sig på varsin plats. Det innebär att ingen av de tre parterna har fysisk kontakt och vilka svårigheter tolken ställs inför när det handlar om att vara länken mellan dövas bildtelefonkultur och hörandes taltelefonkultur. Camilla pratade om sitt-teknik för att visuellt signalera turtagning med kroppen men också att hålla handen på headsetet som indikerade att den döve tolkanvändaren inte kan avbryta, blickriktning ner i golvet åt sidan var ytterligare ett sätt att

hålla ordet. Åt andra hållet blev det en del syntolkning för att verbalt signalera till den hörande parten att det inte är läge att säga något nu.

Det som blev extra häftigt med Camillas föredrag var att hon befann sig hemma i Örebro, allt sändes via videokonferensteknik, även om det inte var tolkning så blev det en lyckad, rent praktiskt, teknik som på något sätt passade ypperligt till det hon pratade om. Vi hade frågor och svar och det blev en bra dialog trots avståndet, häftig upplevelse!

Det skulle bli mer teknik, Jessica Hansen från Norge berättade om skrivtolkning där tolkarna satt i en studio, på annan plats än studenterna som satt på universitetet. Tolkanvändaren hade en dator där texten som tolkarna skrev syntes och tolkarna hade headset som förmedlade vad läraren sa i sin mikrofon. De hade även tolkanvändaren i bild och förmedlade vad den döva studenten tecknade till läraren ifall det dök upp frågor t ex. Allt detta var ett försök som hade föregåtts av mycket diskussion, var tolkanvändaren beredd på att OM det inte skulle fungera så innebar det att hen offrade sin utbildning, det var nämligen ingen annan tolk som hade vågat tacka ja till uppdraget p g a den mycket höga nivån. Utvärderingen visade dock att detta sätt att använda tolk stör mindre än en fysisk tolk på plats, nackdelen för tolken är att de inte ser vad som händer t ex på svarta tavlan. Till sist handlar det ju förstås om att tekniken måste fungera på rätt tid. Tolkarna kände att de inte hade ork och möjlighet att bli experter på utrustningen när det fallerade, det ingår inte i en tolks uppgift, det måste i så fall lösas med annan tillgänglig expertis.

Arny Gudmundsdottir från Island föredrog ett intressant tema: Vad är en bra tolk? 4 års studier av intervjuer, videospelningar och nedskrivna text. Både tolkar och döva

varmed i undersökningen och resultatet var inte så graverande, tolkar måste vara kompetenta i språken, vara neutrala, acceptera dövkulturen och tolkar ska också veta var gränsen går för när relationen blir för intim och därmed obekvämt, tyckte döva. Tolkarna nämnde ingenting om det. Det som slog mig var att tolkar pratade mycket om respekten till döva men de betonade också att det kändes viktigt att både hörande och döva respekterade tolkar. Döva tog också upp att det var viktigt att tolkar respekterade dem men de sa aldrig ett ord om att döva i sin tur måste respektera tolkar!

Katarina Mårtensson hade en väldigt speciell erfarenhet som hon ville dela med sig av: att tolka till en student på en väldigt hög nivå, där studenten dessutom inte behärskade svenskt teckenspråk och undervisningen gjordes på engelska. Katta började hela föreläsningen med att fråga oss på internationellt, visuellt sätt hur vi mådde och var vi kom ifrån. Detta för att på ett enkelt sätt visa att det funkar att anpassa tecken så att olika nationaliteter kan förstå. Men högre studier, vilka strategier skulle passa där? Hon beskrev hur hon och hennes kollegor tänkt under resans gång och visade till sist en video som blev ett exempel på hur det kunde se ut i slutet av läsåret, när mycket av strategierna satt på plats, det hade varit svårare från början.

Vi hade en representant med oss som inte var från Norden, Ralf Wiebel kom från Tyskland och hade funderat över temat "Lita på de innersta känslorna". Tolkar hamnar mittemellan två tolkanvändare men det innebär också att man är mittemellan två olika känslouttryck som via tolkningen ska gå igenom tolken självt. Det kan trigga igång egna svåra känslomässiga upplevelser som tolken kanske inte kan hålla isär. Och efteråt, var ska tolken göra av allt som upplevs och samlas och kanske känns jobbigt? Ralf använde en metafor; "Känslorna i det större paketet av en själv blir kvar inombords, men om vi ser oss själva som broar så blir det inga bilar kvar när det är färdigt!" Vårdinnorna som bara är två att fördela uppdragen sinsemellan, beskrev att de inte kan säga nej till begravningar även om brukaren är välkänd hos tolken. Vi har ju alla engelska som tredje språk, det blev många roliga lustifikationer men som tolken ville tipsa om att man inte måste sitta invid kistan utan för att distansera sig så kan man sitta en bit ifrån så blev det en härlig avdramatiserande felsägning på engelska i detta så känsliga men intressanta ämne:..."you don't need to sit upon the coffin..." Det blev en intensiv diskussion med olika perspektiv men där jag upplevde att fanns en rädsla för att bli känslös i tolkuppdrag. Jag la in min syn på saken genom att säga att

självklart så måste man ju som tolk försöka hålla isär privatliv och yrkesrollen, men känslor är inte farligt, man ÄR inte sin känsla utan den är övergående och kan bli till hjälp i ett uppdrag också. Om vi förväntar oss att i alla lägen alltid vara neutrala, (robotar), så blir det tungt att bära känslor som trots allt dyker upp. Om man litar för mycket på etiska riktlinjer så är man inte professionell, då blir det istället ett skydd för att INTE ta aktiva beslut! Någon avslutade med att säga – Jag kan bli stark genom att vara svag! Vi tolkar är faktiskt människor o ibland måste det få skina igenom.

Mads Zwieck Bulken från Danmark hade ansvaret att leda den sista sessionen på konferensen där vi blev än mer aktiva än tidigare. Detta var faktiskt möjligt även om vi var en grupp som verkade tycka om att diskutera och vi blev flera ggr under helgen uppdelade i grupper så att alla fick säga sitt, vi hade dessutom medverkat med att hitta på teman som blev till bikupor där dem av oss som hade gemensamt intresse av ett tema fick möjlighet att dela med sig av erfarenheter eller lära oss av nordiska kollegor. Nu skulle i alla fall Mads vilja ha en levande diskussion om hur man som tolk hanterar att vara aktiv i olika sociala medier. Är det företagsreklam att vara med på facebook eller är det privat? Kan man vara vän med döva tolkanvändare på facebook? Finns det standardnormer eller hur ser det ut? Vi hade inga konkreta svar, livliga diskussioner med väldigt individuella svar. Dock så var vi många som ändå enades om att vi faktiskt har ett yrkesmässigt ansvar även fast facebook-kontot är personligt, det är viktigt att tänka ett steg till!

Det går inte så många flyg till o från Vagar så sista och fjärde dagen blev en dag i Torshavn, vi fick gå fritt men vi blev också erbjudna en rundvisning av Nordiskt Kulturhus där ministerrådet varit med och beslutat att varje nordiskt land har bidragit med byggnadsmaterial och kunskap. Det var en fantastiskt rolig konferens med provsmakning av valfläsk och lokalt öl, folkdans och sånger på alla nordiska språk. Varje kväll överraskades vi av Färöarnas elit vad gäller sång, komik o konst. Vi deltagare tackade hela den grupp som hjälpt Edny och Ejdunn i planeringen av helgen och åkte hem fulla med energi samlad under en fantastisk helg!

Gunvor Svensson

Mer om den nordiska tolkkonferensen på Färöarna

Det är imponerande att lilla Färöarna med sina två anställda tolkar tog åt sig värdskapet för seminariet, men de hade också ett särskilt syfte. Av Färöarnas population på ca 50 000 finns ett 40-tal döva varav många är äldre. Vid en första anblick kan man tycka att det då inte råder någon skriande tolkbrist, men riktigt så enkelt är det inte. Med bara två tolkar och döva utspridda på många av de 17 öar som finns i arkipelagen blir det mycket ensamarbete. Vissa Öar är så otillgängliga att de bara kan nås med helikopter. (Jag kan som kuriositet berätta att på Färöarna går det att få riksfärdtjänst med helikopter. En enkel resa kostar ca 250 SEK. Gäller förstås bara bofasta). Vi vet för övrigt att ensamarbete ofta inte är bra ur hälsosynpunkt. Dessa två tappra kvinnor Eygun Hansen och Edny Poulsen har i årtal kämpat för att få ytterligare två tolkar till ön men för "döva öron" när det gäller responsen från myndighetshåll. Edny var under några år helt ensam tolk på ön.

Att vara tolk på Färöarna innebär att tolka i ALLA sammanhang. När vi anlände till Torshavn med flygbussen på torsdag em. den 31 maj, rullade det in en Chrysler PT Cruiser i hög fart. (De har ett ganska fint vägnät trots allt!) Ut hoppade en kvinna i 55-årsåldern (Edny) i en stickad kofta. Hon bad om ursäkt för att hon inte kunde möta oss på flygplatsen.

-Jag kommer från tv och har precis tolkat en direktsänd nyhetssändning sa hon. (ENSAM och utan förberedelser fick vi veta senare)

Hon är också en av få kvinnliga valjägare på Färöarna. Deras valjakt liknar vår älgjakt.

Det är lätt och förstå vilken sårbar tolkservice det måste bli med bara två verksamma tolkar. Tänk om man blir sjuk? När kan jag känna mig ledig? Fortbildning? Jävsförhållanden?, Utbyte m kollegor? etc

Edny och Eydgunn hade ett egentligen ett syfte till. De hade tillsammans med Island och Norge sökt projektmedel för webbaserad utbildningstolkning, något som Norge har testat tidigare. Med facit i hand måste man säga att de har lyckats bra. Den Färöiske kulturministern som för övrigt invigde seminariet hade också med sig ett positivt besked, nämligen motsvarande ca en 1 miljon SEK i beviljade projektmedel.

En blivande tolk uppväxt på Färöarna (Härvör, Sabina Thorgrimsdottir) blev färdig tolk nu i vår. Hon har gått sin utbildning i Danmark (Finns ingen tolkutbildning på Färöarna) och kommer sannorligt att få en tjänst till hösten på Färöarna. Även när det gäller målet att ha fyra tolkar på ön har man nu nått en bit på väg!

Edny och Eydgunn är goda förebilder för oss tolkar och är levande exempel på att det går att påverka beslutsfattare och utveckla tolkverksamheten i en positiv riktning om man bara försöker och är uthållig!

Hur ser då tolkverksamheten ut i våra andra nordiska länder?

Sverige och Danmark har en likartad utveckling vad gäller driften av tolkverksamheten. I Danmark lägger man ut allt mer tolkverksamhet på entreprenad. Detta har där fört med sig en del etiska dilemman. I takt med den ökande konkurrensen, blir det allt viktigare med marknadsföring. Döva kan beställa tolk direkt från något av bolagen. Många danska tolkar använder Facebook som ett verktyg i marknadsföringen och det förekommer att en del tolkar har haft svårt att göra avgränsningar i umgänget med döva och att skilja mellan jobb och privat. Detta var också ett av flera teman på konferensen.. Något som skiljer situationen i Stockholm från Danmark är att i Stockholm finns samordningen finns kvar i landstingets regi. Danmark har bildtelefoni men har startat upp senare än Sverige. Danmark har även en yrkesutvecklare som är knuten till tolkcentralerna, vilket också finns på Örebro tolkcentral.

Norge och Sverige är ensamma om att kunna erbjuda professionell yrkeshandledning. I Danmark har man reflekterande samtal kollegor emellan. Liknande system i varierande grad finns också i övriga nordiska länder. På detta område ligger vi tillsammans med Norge fortfarande före.

Norge har också bildtelefoni. Jag upplever att vi tolkar har en del att lära av våra norska kollegor på det tekniska området.. De har tolkrepresentanter med på mässor och möten och håller sig uppdaterade med vad som är det senaste inom teknikutvecklingen för videokommunikation. Att vi har den bästa och mest moderna utrustningen är också viktigt ur arbetsmiljösynpunkt och för brukarnas rättsäkerhet. Det är möjligt att vi redan har bästa tänkbara teknik, men jag saknar kunskap på området och kan därför inte bilda mig en egen uppfattning. Vad tycker ni kollegor om den tekniska biten??

En spännande sak med Danmark är att deras Motsvarighet till STTF har en formell rådgivande funktion till tolkarnas fackförening. Fackföreningen betalar 75 000 DKR per år i ersättning för resor och förlorad arbetsinkomst till Danska tolkföreningen vid möten och sammankomster. En mycket intressant modell, eftersom STTF har fått en allt viktigare roll som kunskapsförmedlare och då inte minst åt våra fackliga organisationer.

I Norge är man anställd på någon av tolkcentralerna eller arvodes tolk. Organisatoriskt tillhör de NAV. NAV är en slags supermyndighet bestående av Socialtjänst, Försäkringskassa och A-Kassa. Det har gjorts en utredning om en eventuell ny statlig huvudman men den utredningen ligger på is. (Känns läget igen)? Tolk-tjänsten i Norge är hur som helst redan en statlig angelägenhet. Det finns inga privata tolkbolag i Norge som jag uppfattade det hela vilket skiljer Norge, Island och Färöarna från Danmark och Sverige och Finland

Det bästa med tolkverksamheten i Finland är förmodligen deras tolkbokningsprogram. När det gäller situationen för tolkarna så är läget dystrare. I Finland har man fått en Stockholmssituation över hela landet. En statlig tolkmyndighet har huvudmannskapet men de har valt att lägga all drift av tolkverksamheten på entreprenad. En av tolkarna sammanfattade det hela så här: – Vi håller långsamt på att kravla oss tillbaka från stenåldern.

Ska man hitta någonting positivt ur ett tolkperspektiv så hade privatiseringen drivit upp lönerna något. Ingångslönen för en finsk teckenspråkstolk är idag motsvarande ca 24 000 SEK. Finska sjuksköterskor har annars ännu lägre löner än i Sverige. Samtidigt får man komma ihåg att det allmänna löneläget är något högre i Finland än i Sverige. Strukturell lönediskriminering mellan män och kvinnor finns förstås tyvärr i hela Norden så även i Finland. I Finland fruktar man att nästa stora upphandling som i högre grad än tidigare fokuserar på lägsta pris

kommer att bromsa löneutvecklingen igen.

Jag frågade vad som borde göras för att förbättra situationen rent allmänt? – Om man åtminstone kunde undanta utbildningstolkning från upphandlingar. I Finland får döva som studerar olika tolkar hela tiden och är mycket frustrerade över detta.

Jag och Camilla Eurenus i den svenska delegationen tog initiativ till en workshop med temat ”Yrkesvilkor för tolkar i de nordiska länderna” Halva konferensens drygt 50 deltagare deltog i vår workshop så man kan säga att temat engagerar! STTF har som mål att tillsammans med övriga nordiska tolkorganisationer lära mer om och av varandra för att på sikt skapa mer gemensamma regler och riktlinjer. Förutsättningarna är goda eftersom vi arbetar och tänker väldigt lika. Vi har också någorlunda bra fungerande välfärssystem i våra länder. Ett första steg blir att försöka penetrera hur tolkverksamheterna är organiserade och uppbyggda i de nordiska länderna. Ett arbete som vi ska försöka påbörja nu i höst. Ett nog så digert arbete!

Den starkast lysande stjärnan på tolkhimlen just nu är enligt min mening Island! Det kan tyckas märkligt eftersom Island har varit sist i Norden med att proffesionalisera tolkverksamheten. Så sent som 1997 får de sin första tolkutbildning. Vad som skiljer Island från de övriga Nordiska länderna är att man har ett öppnare förhållningssätt och lär av andra länder. De har därtill valt att förlägga tolkutbildningen på akademisk nivå redan från början. Vårt yrke har på så vis där fått den status och uppmärksamhet som det förtjänar!

Islänningarna jobbar mest och längst i hela Norden. I ljuset av detta är det extra intressant, att medvetenheten är så god om att tolkyrket har sina volymmässiga begränsningar. Det finns en del studier från andra länder på vilka riskfaktorer som finns inom vårt yrke och vad som kan leda till utbrändhet ibland tolkar. Detta har man tagit till sig även ibland beslutsfattare i landet. Trots att Island gick igenom en statsfinansiell kris för några år sedan som saknar

Döva på Färöarna använder danskt teckenspråk men har egna tecken kring bla djur och natur uttryck som avviker. Munbilden till tecknen är baserat på det färöiska språket.

motstycke (möjligtvis med undantag från Grekland) så har man fortsatt att utveckla tolkverksamheten. Det kan förstås också ha och göra med att tolkverksamheten är en marginell företeelse i ett makroekonomiskt perspektiv. Av en population på drygt 300 000 invånare är ca 250 barndomsdöva. Dessa får tolkservice av 25 teckenspråkstolkare.. Islänningarnas höga ambitioner och goda tillgång på tolkar ger också

resultat. För varje år läser allt fler döva vidare till högre studier och fler och fler kommer in på arbetsmarknaden. Island och Färöarna ligger fortfarande efter inom bildtelefoni men tolkar via Skype.

Arny Gudmundsdottir är en av de tolkar som gick den första tolkutbildningen 1997. Hon är doktorand och kommer till hösten att presentera en intressant uppsats. Hon har gjort en kvalitativ studie på vilka egenskaper döva tycker att en bra tolk ska ha. Vi fick bla veta att något av det viktigaste för döva är att vi tolkar har ett neutralt förhållningssätt. Det kan tyckas självklart, men bra att ha i bakhuvudet och hålla levande. Tyvärr kommer hennes arbete bara att ges ut på Isländska i dagsläget. Vi hoppas förstås på en engelsk översättning eller hur?! Mycket talar för att nästa nordiska seminarium 2014 blir på Island även om inget är bestämt.

Jag håller tummarna!

Tack för uppmärksamheten!

Ivar Wästhed

Tankar om tänk...

Sitter på utbildning och kan för mitt liv inte förmå mig att lyssna till föreläsaren. Power Point-bilderna dammar av torrhet och mina ögonlock blir allt tyngre för varje bild som visas. Föreläsaren stirrar på sin dataskärm och jag undrar vilka han pratar till. Egentligen.

Jag försöker fokusera. Antecknar lite av det han säger. Byter sittben. Tar ett tuggummi. Ser mig omkring i lokalen och märker att det är fler än jag som kämpar med vakenheten.

Så plötsligt skrattar några. Jag blir förvånad. Folk lyssnar alltså?!? Då är det väl mig det är fel på, tänker jag. Kanske är det bara jag som sitter där och önskar att tiden kunde gå fortare (alternativt en säng). Nåja, jag och mannen i grå skjorta, han har visst redan somnat.

Jag kan inte låta bli att tänka, måste tråkig information levereras torrt? Vill man som föreläsare inte bli lyssnad på? Är inte målet att fånga publikens intresse så att man är säker på att de tar del av det man vill förmedla? Men som sagt, kanske är det mig det är fel på. Några verkar ju intresserade på riktigt. Fast nog skulle det vara roligt att läsa övriga kursdeltagares tankar.

Så ställer någon en fråga. Jag blir imponerad, hon har alltså lyssnat och tagit in budskapet. Jag väntar på svaret. Föreläsaren nickar och mmmmar, sen tar han sats och börjar prata. Om någonting helt annat. Han fortsätter på sitt eget spår. Han svarar inte på frågan, maler bara vidare. Det kan inte vara möjligt, tänker jag. Men det är det.

Plötsligt känner jag mig irriterad. Visst, visst. Jag har ansvar för mig själv. Jag ansvarar för vad jag tycker, känner och tänker. But still! Någon måtta på torrhet och blablablablabla får det väl lov att vara.

- "Nä, vet nån vad! Det här, kära ni, det här får ni göra om!"

Vill jag resa mig upp och säga. Men det gör jag inte. Såklart. Jag sitter där och låtsas bry mig om diagram som flyter samman och antecknar plikttroget ner att femton procent av något blir något som jag inte fattar något av. Alls!

"Kreativitet, people! Är viktigt. Hela tiden. Överallt."

Det vill jag också ställa mig upp och säga. Ganska så högt dessutom. Men fortfarande sitter jag tyst kvar på min stol. Såklart.

Men till er säger jag det. Eller skriver, snarare. Kreativitet! Är viktigt. Också inom vårt yrke.

Hur blir vi bättre tolkar? Hur ska vi ge våra brukare ännu bättre service? Vilka typer av fortbildningar behöver vi? Hur kan mitt företag utvecklas? Hur kan jag inspirera mina medarbetare? Hur får jag mina kollegor att gilla en idé som jag vill genomföra?

Kreativitet, alltså. Tänka utanför ramarna. Bryta mönster. Göra något annorlunda.

Vi kan alla vara kreativa. Frågan är bara vad vi behöver för att vara det.

Vissa behöver tid för reflektion. Andra behöver deadlines. Några behöver ett par löparojor och ett elljusspår. Andra behöver lugn och ro och en kopp te. En del behöver öppna kontorslandskap där idéer bollas fram och tillbaka. Vissa vill prata med en kollega i taget.

Jag försöker hela tiden tänka kreativt i mitt jobb som utvecklingsledare. Tillsammans med mina kollegor bollar jag tankar och får massor av idéer utifrån deras behov. Jag älskar mitt jobb, mycket på grund av att jag får använda min kreativa sida. Lyssna på hur tolkarna vill ha det och vad de behöver och därefter hitta nya, spännande projekt.

Om förutsättningarna finns, kan alla vara kreativa. Och kreativitet är nyckeln till de flesta framgångar. Även inom vårt yrke. Det är jag övertygad om!

Utbildningen, ni vet. Som jag skrev om. Från den minns jag två föreläsningar. Föreläsarna på dessa, fångade allas uppmärksamhet direkt. En av dem inledde med ett skämt, visade ett klipp ur en inspirationsföreläsning och såg oss alla i ögonen då han talade. Den andra föreläsaren involverade oss i flera olika diskussioner och trots att hon hade sista eftermiddagspasset så var vi alla pigga och alerta. Dessa två personer minns jag. Jag bär med mig deras budskap och jag kommer ihåg allt som de ville förmedla. Det var inga fantastiska föreläsningar på något vis. Men de gjorde något annorlunda. De tänkte kreativt.

Jag vill nu slå ett slag för kreativiteten. För vi behöver den. Glädjen kommer på köpet!

Kreativitet är att uppfinna, experimentera, växa, ta risker, bryta regler, göra misstag och ha roligt.

Kicki Agnemyr

Liftarens guide till tolksverige

Är du så ny att du ännu inte har hunnit skaffa dig koll på tolk-Sverige? Eller har du varit med så pass länge att det vore pinsamt för dig att ställa frågan? Tolk-Sverige är visserligen litet, men det kan vara ack så rörigt. Här försöker vi reda ut begreppen så gott det går och förhoppningsvis ge dig en bättre överblick av vår värld.

Tolkutbildningarna: Utbildningen till teckenspråks- och dövblindtolk ges i dag på sju olika ställen i Sverige. Utbildningen har under årens lopp vuxit från bara några veckor till att i dag vara fyraårig. På Härnösands

folkhögskola har man även en treårig utbildning där första året är på distans. Den första tolkutbildningen gavs 1968 på Carlsborgsons gård, nuvarande Västanviks folkhögskola. SÖ – Skolöverstyrelsen var den första huvudmannen för tolkutbildningarna. 1986 bildades TÖI - Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet och de tog då över huvudmannskapet efter att ha fått uppdraget ”att utbilda tolkar och översättare för Sveriges behov” från regeringen. Från och med 1 juli 2012 är det Myndigheten för yrkeshögskolan som har ansvaret att pröva frågor om statsbidrag samt

att utöva tillsyn och granska kvaliteten när det gäller utbildningar till kontakttolk, teckenspråks- och dövblindtolk samt skrivtolk. Landstingen är skyldiga att tillhandahålla tolktjänst enligt Hälso- och sjukvårdslagen. Ansvarsområdet gäller ”vardagstolkning” vilken omfattar tolktjänster i arbetslivet samt vid fritids-, rekreations- och föreningsverksamhet. Begreppet ”vardagstolkning” är dock väldigt otydligt och det definieras på olika sätt i olika kommuner, landsting och regioner. Utbildningstolkning, tolkning vid myndigheter samt tolkning inom polis och rättsväsende räknas vanligtvis inte till kategorin ”vardagstolkning” utan bekostas av respektive instans. Socialstyrelsen är tillsynsmyndighet för landstingens tolkverksamhet. Socialstyrelsen är en statlig myndighet under Socialdepartementet vilket är det departement som ansvarar för Tolktjänstutredningen. Utredningen var en kartläggning över hur nuvarande reglering, finansiering, organisering och tillsyn av tolktjänsten fungerade och den hade som mål att ta fram en kostnadseffektiv organisation som utgick från tolkanvändarnas behov. Regelverket för tolktjänsten skulle göras tydligt, förutsägbart och lättöverskådligt, och begreppet ”vardagstolkning” skulle bli tydligt definierat. I stora drag föreslogs att ansvaret för tolktjänsten skulle läggas på en statlig tolkmyndighet och att tolkanvändarna skulle ges större valfrihet och fler möjligheter att få tolk. En rad organisationer och instanser lämnade in yttranden om utredningen och STTF:s skrivelse finns att läsa på vår hemsida. Den 14:e december 2011 överlämnades

betänkandet till Barn- och äldreminister Maria Larsson men därefter har det hela legat på is. Vi inväntar nu att utredningen kommer ut på remiss och därmed också på att se om och när de föreslagna åtgärderna ska bli verklighet. I Sverige finns idag 21 tolkcentraler. Två av dessa, den i Stockholms läns landsting och i Landstinget Västmanland, har lagt ut hela sin verksamhet på entreprenad. På övriga tolkcentraler använder man en kombination av anställda tolkar, arvoderade tolkar samt privata tolkbolag för att utföra tolkuppdragen. Vart tredje år anordnas Rikstolkkonferensen utav den tolkcentral eller det företag som tagit över budkaveln. Det är ett utbildningstillfälle unikt i dess slag eftersom det samlar teckenspråks-, vuxendöv-, skriv- och dövblindtolkar ifrån hela landet och under två dagar hålls föreläsningar och workshops relaterade till vårt yrke. Nästa Rikstolkkonferens hålls i Örebro år 2014.

Bildtelefoni startades som ett projekt med namnet Bildtec, vid Örebro tolkcentral år 1995. Numera heter det bildtelefoni.net och det är PTS - Post- och telestyrelsen som är huvudman för förmedlingstjänsten. De har i nuläget ett avtal med tolkcentralen i Örebro om att erbjuda tolktjänst i bildtelefon. Örebro tolkcentral i sin tur har avtal med ett privat bolag och ett antal tolkcentraler runt om i Sverige som även de arbetar med bildtelefonin. En ny upphandling kring driften av bildtelefoni.net har gjorts och hur

det går med den kan du läsa mer om i tidigare och kommande nummer av Tolktrycket.

På senare år har antalet privata tolkbolag i Sverige ökat. Föreningen Tolkledarna bildades 2007 för att samla de tolkchefer och företagsledare som driver privata verksamheter med teckenspråkstolkning som huvudsyssla. De två största fackförbund som organiserar teckenspråks- och dövblindtolkar är DIK och Vision. Det senare har startat ett nätverk för teckenspråkstolkare där vår arbetsmiljö skall ses över. Än så länge vänder sig det nätverket enbart till landstingsanställda tolkar. En branschöversyn av hela tolkverksamheten är ett mål för Vision.

Den förening som samlar alla oss tolkar är STTF – Sveriges teckenspråkstolkars förening. Aktiv medlem kan den bli som genomgått utbildning till teckenspråkstolk och/eller dövblindtolk samt är verksam som tolk, oavsett anställningsform. STTF är en ideell förening som bildades 1969 men då under namnet SDF – Sveriges dövtolkars förening. I skrivande stund har vi cirka 150 medlemmar. Styrelsen består av sju personer från olika delar av landet och ordförande nu är Camilla Eurenus, boende i Uppsala. Nästa årsmöte kommer att hållas våren 2013 i Göteborg. STTF ger ut tidningen Tolktrycket fyra gånger per år. Medlemstidningen

gavs för första gången ut som tidning 1971 men hette då "Oss handarbetare emellan". Därefter har den bytt både namn och redaktion ett antal gånger fram till 1993 då den fick sitt nuvarande namn. Sedan årsmötet 2011 har Tolktrycket ingen fast redaktion utan den görs gemensamt av styrelsen och medlemmar som bidrar med material och annan hjälp. Skicka gärna in material som du har skrivit! STTF har det senaste året förgrenats i undergrupperna TiV – Tolkar i Väst och TiS – Tolkar i Stockholm. Dessa grupper startades med olika syften: TiV som ett sätt att samla arvoderade tolkar i västra Sverige och TiS som ett forum för tolkar från olika bolag i Stockholm att mötas. Initiativ till liknande grupper har bland annat tagits i Örebro. STTF som organisation är även aktiva utanför Sveriges gränser. Nordic Seminar anordnas är ett samarbete mellan de nordiska ländernas tolkföreningar. Förra mötet hölls i maj på Färöarna och nästa gång träffas vi på Island, 2014. Däremellan kommer vi att ha en mindre sammankomst i Köpenhamn för att prata mer om hur tolkverksamheten är uppbyggd i respektive land. Än så länge har samarbetet ingen officiell styrelse men frågan lyftes på Färöarna.

Efsli – European Forum of Sign Language Interpreters är det europeiska samarbetet för teckenspråkstolkare. Fröet till samarbetet såddes i Frankrike 1987,

men det var först 1993 som den första officiella styrelsen tillsattes. Styrelsen idag består av fem personer med Marinella Salami som ordförande. Till fullvärdiga medlemmar räknas ett lands yrkesförening och i dagsläget är 28 föreningar medlemmar. Efsli's syfte är bland annat att skapa ett utbyte av erfarenheter mellan medlemmarna och att höja tolkyrkets status. Den 13-16 september i år hölls den årliga Efsli-konferensen i Wien och nästa års konferens hålls i Ljubljana, Slovenien. Utöver det europeiska samarbetet finns det en världsomspännande organisation för oss tolkar.

Wasli – World Association of Sign Language Interpreters började som en tanke under världskongressen för döva i Washington DC, 1975. Därefter fortsatte organisationen att sakta men säkert ta form under kommande världskongresser, som då liksom nu hålls vart fjärde år. 2003 togs det officiella beslutet att grunda Wasli, men det internationella

samarbetet var alltså något som hade pågått under flera år. En målsättning för Wasli är bland andra att uppmuntra och hjälpa teckenspråkstolkar att starta nationella yrkesföreningar. Rikstolktjänst inrättades år 1986 med medel från Handikappinstitutet. Sedan 2003 är det en fristående stiftelse. Resurscenter Mo Gård AB sköter administrationen av stiftelsen men det hela finansieras med statsbidrag från Socialstyrelsen. Stiftelsen har upphandlat all sin tolktjänst. Rikstolktjänst får anlitas av förtroendevalda i SDR, FSDB, HRF, deras ungdomsorganisationer, samt DHB. Sedan 2004 ingår även VIS och sedan 2007 SDP – Sveriges Dövas Pensionärsförbund, i de organisationer som kan nyttja tjänsten. Risktolkning gäller både i Sverige och utomlands och ska användas när förtroendevalda i ovan nämnda organisationer utför uppdrag av riksövergripande karaktär, som till exempel styrelsemöten, representation och intressepolitiskt arbete. Fler organisationer har ansökt om att få använda Rikstolktjänst som idag har ett åttiotal användare. Nysam – Nyckeltal i samverkan är

ett nätverk för landsting, regioner och i vissa fall, även enskilda verksamheter. Målet är att samla in nyckeltal och statistik om hälso- och sjukvård för att på så sätt kunna göra jämförelser av verksamheter och skapa diskussion kring förändringar och förbättringar. 20 av 21 tolkcentraler i Sverige är i dagsläget med i Nysam och de sammanställer varje år statistiken för respektive verksamhet och räknar ut ett genomsnitt för tolkverksamheten i hela riket. All statistik finns att tillgå på Nysams hemsida. Tolkcentralernas samarbete i Nysam startade 2007. Talför – är en förening där enhetscheferna för landstingens och regionernas tolkcentraler samverkar kring tolkverksamhetens nationella utveckling. Föreningen är ett forum för diskussioner och överläggningar i gemensamma nationella tolkfrågor och de hade bland annat en representant i expert- och sakkunniggruppen i tolktjänstutredningen. Ordförande just nu är Sylvia Lång, verksamhetschef för tolkverksamheten i Västra Götaland. www.tolkcentralen.se drivs av Talför

Länktips:

Om du vill lära dig mer om STTF:s och Tolktryckets historia så kan vi rekommendera Beata Lundströms bok "Teckenspråket är grunden i vår profession" och www.sttf.nu. På vår hemsida hittar du även Tolkjänstutredningen i sin helhet. Se www.tolkcentralen.se för mer information samt länkar till alla tolkcentralerna. På www.tolkledarna.se hittar du information för företag. Gå in på www.yhmyndigheten.se samt www.blitolk.nu för mer information om tolkutbildningen och de olika skolorna. För information om STTF:s undergrupper, se www.tiv.n.nu och www.tolkaristockholm.se. På www.efsl.org och www.wasli.org kan du läsa mer om våra internationella samarbeten. Intressant statistik kan du läsa på www.nysam.com. Vill du auktorisera dig så läs mer på www.kammarkollegiet.se Läs mer om bildtelefoni på www.bildtelefoni.net och www.pts.se

KAMMARKOLLEGIET
GRUNDAT 1539

och de har bland annat drivit ett brett nationellt samarbete kring etikfrågor. Varje tolkcentral ska ha etikombud som ska stimulera till

debatt kring tolkyrkets etikfrågor. Dessa ombud bjuds in till Etikdagen som är en slags utbildning och konferens i den typen av frågor. Kammarkollegiet är den myndighet som ansvarar för att auktorisera tolkar och översättare. Auktorisationsprovet består av två delar: en skriftlig realiadel och en praktisk del med rollspel och terminologiförhör. Efter avklarat prov gör Kammarkollegiet en så kallad redbarhetsprövning hos

Polisen och Kronofogdemyndigheten och därefter fattas beslut om att bevilja auktorisationen eller ej. En auktorisation är giltig i fem och ska därefter förnyas. Kammarkollegiet är tillsynsmyndighet för auktoriserade tolkar och de kan vidta disciplinära åtgärder mot tolkar som missköter sitt arbete, i form av varning eller återkallande av auktorisationen.

Evelina Alenäs

Tolkar i Stockholm

Här i Tolkar i Stockholm har det varit rätt tyst den senaste tiden. Trots många planer och goda idéer på aktiviteter har vi helt enkelt inte haft tid att arrangera någonting ännu i höst. Problemet är att vi just nu bara är två aktiva i sektionen som båda under början av hösten haft för mycket annat att göra för att hinna träffas.

Det vi skulle behöva för att få lite drag i sektionen är några till som kan tänka sig att vara med och planera. Oftast har vi gjort så att vi träffats på trevligt café i stan efter jobbet för att bolla idéer och bestämma vad vi vill satsa på under den kommande tiden. Det har varit möten fyllda av inspiration och utmaningen har snarare legat i att finna tid och resurser till att genomföra allt än i brist på idéer. Sedan sker mycket av arbetet via e-post. Nu har vi många färdiga förslag på lager så det som egentligen behöver bestämmas är vad vi vill göra i höst och vem som gör vad kring arrangemanget. Ju fler vi är desto mindre blir det att göra för varje person!

Förmodligen är det lagom med en eller två aktiviteter med tanke på att det redan är september månad nu. Kanske en träff i november med glögg och säsongens första lussebullar?

Det som ligger som färdiga förslag är:

- Föreläsning om tolkning utifrån ett mänskliga rättighetsperspektiv
- Föreläsning om fortbildning för tolkar
- Föreläsning om stresshantering

- Health watch, en undersökning om tolkarna i Stockholms hälsa och arbetsmiljö
- Studiecirkel om att tolka i moskén
- Diskussionkväll

Ett par av förslagen är aktiviteter som kostar en del pengar. Eftersom vi inte har någon ekonomi att tala om behöver vi fixa finansiering på annat sätt, tex genom **fondansökningar**. Vi kan få hjälp av Sensus studieförbund med tips på vilka fonder man kan söka och hur vi skriver fondansökan men vi behöver fortfarande fler som kan tänka sig att ställa upp och formulera det vi vill ansöka om.

Om du är intresserad av att vara med kan du kontakta oss på: tolkaristockholm@gmail.com Kanske du är speciellt intresserad av att planera ett av förslagen ovan? Då går det bra att göra en "punktinsats" kring just det arrangemanget! Eller kanske du har egna förslag på aktiviteter? Då går det också bra att maila din idé till oss. Då ser vi självklart gärna att du även är med och planerar kring just det tillfället om du har möjlighet.

Vi hoppas att vi nu blir fler aktiva i sektionen så att vi kan fortsätta göra ett bra jobb framöver! Ha det bra i höstruset!

Märta Bergström, Tolkar i Stockholm

Monica Hermanssons stipendium till Pia Rönnmark Nygårds

Fredagen den 31 augusti representerade ordförande Camilla Eurenus på Van der Nootska palatset i Stockholm vid utdelandet av Sveriges enda stipendium för teckenspråks- och dövblindtolkar- Monica Hermanssons stipendium. Utmärkelsen tilldelas en teckenspråkstolk som utfört alldeles särskilda insatser och utmanat sig själv. Årets stipendiat, Sveriges andra, är Pia Rönnmark Nygårds, som idag arbetar som tolk på Risbergsskolan i Örebro.

Pia Rönnmark Nygårds får stipendiet med motiveringen:

Stipendiatens förmåga att behärska två språk i kombination med att ha tillgång till bägge kulturer skapar en mäktig kraft. Denna talang som stipendiaten har utvecklat och den kraft som den utgör i vardagen, bemästras på ett mycket föredömligt sätt.

Med sin kvalitetsmedvetenhet tar stipendiaten fullt ansvar för tolkningen och samspelar och får stöd av kollegor på bästa sätt för att tolkanvändarna alltid ska känna förtroende och trygghet.

Att förmedla trygghet i den simultana tolksituationen och samtidigt våga sig på att göra saker som inte gjorts tidigare – kräver mod. Detta visar stipendiaten genom att vara entusiastisk inför nya utmaningar.

Stipendiaten har en förmåga att dela scenen med kollegor, lärare och andra offentliga personer genom att hela tiden ha sin egen roll klar för sig i kommunikationen.

Stipendiaten bygger broar mellan döva, personer med dövblindhet, hörselskadade och hörande som resulterar i att olika grupper i vårt samhälle får möjlighet att mötas och få kunskap om varandras språk och kulturer. Med sitt engagemang och sin uppmärksamhet ser hon behoven och möter dessa på ett ödmjukt sätt.

Monica Hermanssons stipendium är baserat på en fond som skapades av AB Stockholmstolkarna efter Monicas bortgång den 2 januari 2005. Stipendiet ska i Monicas anda uppmärksamma och uppmuntra teckenspråkstolkar som tänjer på gränserna och utmanar sig själva. Fonden finansieras genom bidrag och del av AB Stockholmstolkarnas vinst.

Några kommentarer från pressmeddelandet:

Det känns rätt att juryn enats om Pia för hennes mod och hennes fina kvalitéer. Hon har djärvt visat en ny sida hos

sig själv som uppskattats av tusentals när hon tolkade årets melodifestival i direktsändning, säger Kerstin Björk, ordförande och grundare av AB Stockholmstolkarna.

-Monica var en tolk som betydde mycket för oss personer med dövblindhet. Det känns fint att hennes tolkanda lever kvar genom detta hedrande stipendium, säger Pontus Degsell, ordförande i FSDB, Förbundet Sveriges Dövblinda.

-Jag känner mig mycket hedrad av att tilldelas detta stipendium. Jag är så tacksam för att uppmärksammas på det här sättet och jag hoppas att det kan sporra fler att våga, kommenterar Pia Rönnmark Nygårds.

-Att behärska två språk och i kombination ha tillgång till bägge kulturer ger som sagt makt. Pia Rönnmark Nygårds har förmånen att bemästra detta på ett föredömligt sätt vilket gör att vi som använder tolk kan känna trygghet i tolksituationen, säger Ragnar Veer, ordförande för Sveriges Dövas Riksförbund.

För mer information, kontakta gärna:

Kerstin Björk, ordförande och grundare av AB Stockholmstolkarna, 0709-81 44 30

Pontus Degsell, ordförande FSDB, Förbundet Sveriges Dövblinda, pontus@fsdb.org

Ragnar Veer, ordförande SDR, Sveriges Dövas Riksförbund, ragnar.veer@sdrf.se

STTF gratulerar Pia till utmärkelsen!

Vi behöver bli fler

lediga tjänster finns hos oss

Vi behöver teckenspråks-/dövblindtolkar

Tjänsten innefattar tolkning för barndomsdöva, dövblinda och hörselskadade med placering i Stockholm. Du skickar in ett arbetsprov i form av ett filmat material där du tolkar och ett personligt brev. Meriterande i vår verksamhet är social förmåga och att tycka om att vara en del av vår arbetsgrupp. Vi ser till att du får de förutsättningar du behöver för att komma in i arbetet och att du även får möjlighet att utvecklas i din roll som tolk.

För mer information kontakta Lena Wänerskår: lena@lwtolk.net

Olivedalsgatan 9 413 10 GÖTEBORG www.lwtolk.net

Nu söker vi Teckenspråkstolkar till Tolkcentralen i Örebro

Vill du vara med och skapa morgondagens tolkverksamhet? Vi är i ständig utveckling och arbetar med de modernaste arbetssätten. Vi tolkar i vardagen, i utbildning på gymnasie- och universitetsnivå på distans och i olika media och med tekniker som vi själva har varit med att utveckla och vi jobbar nästan jämt – låter det kul?

Här kan du läsa mer

www.orebroll.se - under Arbete och Utbildning

Vi vill ha Din ansökan senast den 17 oktober till

Örebro läns landsting, Habilitering och hjälpmedel, Box 1613, 70116

Örebro. Referens: TC 38

Frågor, ring Enhetscheferna Anki, 0736-99 10 90 eller Ulla 076-822 75 40

Mer om Örebro hittar du här:

www.orebro.se

Välkommen

Tolkcentralen

ÖREBRO LÄNS LANDSTING

B

Tecken & Tolk AB söker tolkar till Örebro och Stockholm

Tecken & Tolk AB förmedlar teckenspråks- och dövblindtolkar till alla förekommande områden inom vår verksamhet. Geografiskt främst i Örebro och Stockholmsregionen där vi har kontor, men uppdrag i övriga Sverige och utomlands förekommer också. Våra främsta uppdragsgivare är Örebro kommun (RGD-RGH), Örebro län landsting, Specialskolmyndigheten, Stockholms läns landsting och Stockholm universitet.

Vi erbjuder ett jobb med omväxlande uppdrag tillsammans med engagerade medarbetare och bra anställningsvillkor. Vi har ett jättebra gäng som trivs ihop vilket gör att dina personliga egenskaper kommer att värderas högt.

Örebro Vi söker 3 fasta tjänster på heltid som utgår från Örebro med start enligt

överenskommelse.

Kvalifikationer

- Godkänd tolkutbildning
- Goda kunskaper i teckenspråk, svenska och engelska
- Förmåga att tillgodogöra sig akademisk text på engelska och svenska
- God allmänbildning
- Social kompetens

Meriterande

- Auktorisation
- Flerårig erfarenhet av utbildningstolkning
- Vidareutbildning inom tolk- och/eller teckenspråksområdet
- Högskoleutbildning eller andra relevanta kompetenser
- B-körkort

Vi söker också "frilanstolkar" främst i Örebro och Stockholm men även från övriga Sverige som kommer att ha goda möjligheter att övergå till fast anställning i framtiden.

Välkommen med frågor eller din ansökan + CV ställd till:

niclas.ronmark@teckentolk.se

0709-117676

Kungsgatan 6

702 11 ÖREBRO

Tecken & Tolk

TOLKTRYCKET

Nästa manusstopp 25 november 2012